

ПЪРВА ГЛАВА

ФОЛКЛОРНАТА „БИОГРАФИЯ“ НА ХАЙДУТИНА И ХАЙДУШКАТА ДРУЖИНА

В историческата литература хайдутинят и хайдутството имат своя „биография“, представяща ги като историческо явление чрез конкретни исторически факти. Но своеобразна „биография“ на хайдутина и хайдушката дружина битува и във фолклора. Тя ги представя чрез конкретни образи, в които е решаващо отношението към хайдутите, чийто живот и дела са „оценявани“ чрез нравствено - етичния критерий на фолклорното съзнание. Отношението към тях се гради и в съответствие с наследените фолклорни представи за героичното, но и съобразно новите изисквания към личността във възрожденската епоха.

В тази фолклорна „биография“ се „срещат“ фолклорното схващане за героя и същността на хайдутина. А тази негова същност не се обяснява еднозначно и в справочната литература. В речника на Н. Геров за хайдутин е написано: „Човек, излязъл в гората с оръжие да пресреща людето да ги обира, разбойник, харамия...¹ Подобни са и обясненията в Тълковен речник на българския език и в Речника на чуждите думи в българския език с едно допълнение: „Унгарски въстаник против турската тирания от 17 в.“, „народен отмъстител срещу неправди на поробителя турчин“.² Неоднозначна е същността на хайдутина и във фолклорната му „биография“. Той е и разбойник, и отмъстител, и защитник и борец срещу турците, герой.

С оглед предстоящата употреба на термина герой е необходимо уточняване на смисъла, който ще се влага в него. Всъщност това е